

SIEGFRIED WOLDHEK OVER ZIJN PORTRETTEEN

Bij politici kan meer

Zijn eerste tekening kostte NRC Handelsblad tweehonderd abonnees. „U bent die Woldhek?“, vroeg hoofdredacteur André Spoor enige tijd later op een receptie. „Ga zo door.“ De tekening ging over de troonswisseling van 30 april 1980 en Siegfried Woldhek liet Beatrix zien die met bungelende benen op een troon zit, de vingers ongeduldig tokkelend en het haar vervormd tot een vervaarlijke ramshoorn. Achter de troon laat de oude koningin haar hondje uit. Ze zwaait met haar handje. Behalve opzeggingen leverde het talloze scheldbrieven van boze, keurige mensen. Woldhek: „Dat ik zelfs het hondje van Juliana erbij betrok! Het was een schande.“

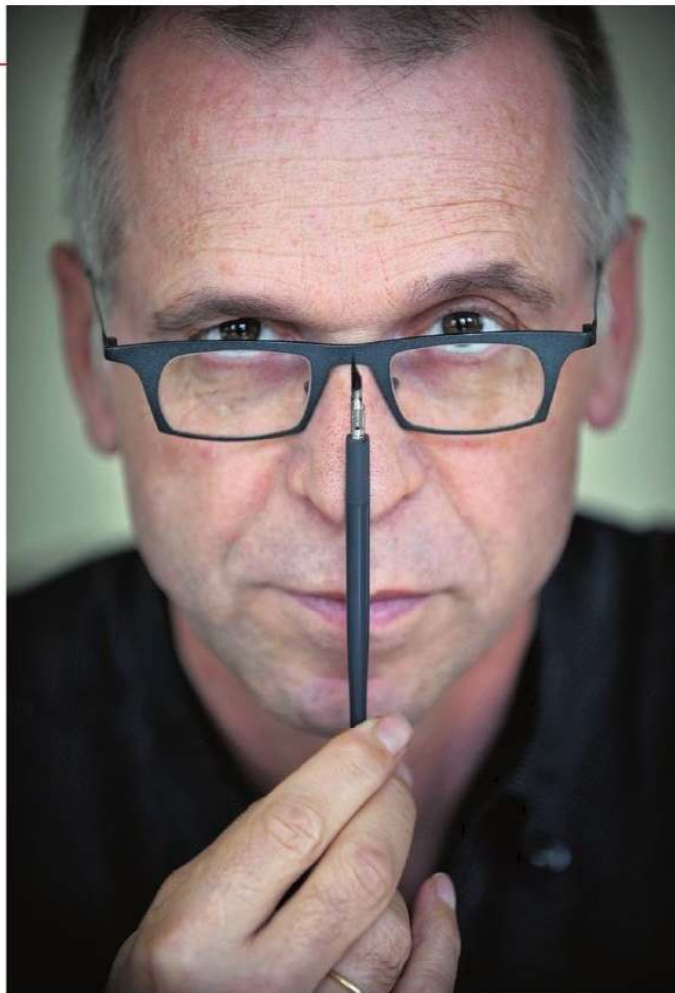
Siegfried Woldhek (58) begon vier jaar eerder, in 1976, voor opinieweekblad *Vrij Nederland* als tekenaar van literaire portretten. Hij had biologie gestudeerd (theoretische ecologie), maar kon geen werk vinden en tekenen had hij altijd leuk gevonden. „Elke krant had toen een politieke tekenaar en de literaire bijlagen waren in opkomst. Je zag daarin wel eens tekeningen van David Levine. Ik dacht dat er een markt voor Nederlandse schrijvers zou zijn. Carel Peeters van *Vrij Nederland* vond mijn werk interessant en zou van zich laten horen. Een week later vroeg hij echt of ik er een beetje wilde maken.“

Inmiddels heeft Woldhek zo'n 1.200 tot 1.300 portretten gemaakt van schrijvers, politici en sporters. Allemaal gepubliceerd in *Vrij Nederland* of NRC Handelsblad en te zien op zijn site woldhek.nl, die hij „de grootste particuliere portretgalerij op internet“ noemt. „Die van David Levine is groter, maar staat op de site van *The New York Times*.“

Over zijn werk is vorige week de tentoonstelling *Getekende Nederlanders* geopend in het Rotterdamse museum Atlas Van Stolk, dat prenten verzamelt over de Nederlandse geschiedenis en politiek. De Atlas bezit er zeshonderd van Woldhek en laat er daarvan nu tweehonderd zien. Zo'n expositie is verhelderend, want voor een NRC-lezer zijn de tekeningen van Woldhek bijna te vanzelfsprekend. Niet dat je er gedachteloos aan voorbij gaat: daarvoor zijn ze te hard, lief, grappig of gemeen. Maar je realiseert je niet hoeveel je er moet hebben gezien in de loop der jaren. Net als je vergeet dat hij bij ieder nieuw kabinet sinds 1982 sneller dan de bordesfoto een getekend staatsieportret voor de krant maakt. Dat besef je pas als je ze op deze expositie rus-

„De kunst is om uit een aantal totaal verschillende foto's de algemeenheid te halen die men herkent. Dat is mijn talent.“ Siegfried Woldhek tekent al meer dan dertig jaar schrijvers en politici.

DIRK LIMBURG

Siegfried Woldhek. Tekenaar, portrettist, bioloog. Foto Sake Elzinga

tig naast elkaar ziet hangen.

Woldhek vond eind jaren zeventig alsnog werk als bioloog en heeft sindsdien de tekeningen „erbij gedaan in gestolen uurtjes“. Hij werd directeur van de Vogelbescherming en van het Wereld Natuur Fonds. Hij werkt nu voor natuur.com dat hij zelf opzette en dat ontwikkelingshulp mogelijk maakt via internet als een vorm van 'burenhulp'.

Werken en tekenen versterken elkaar. Ik moet om twee uur echt naar bed anders zou ik net als in het begin bij VN de hele nacht dingen blijven proberen. Dat ik overdag moet werken leidt tot een hogere productie en heeft de kwaliteit van de tekeningen nooit vermindert.“

Binnenkort is het voldoende om alleen nog van afstand toezicht te houden op na-buur.com. „Kan ik eindelijk voor mezelf tekenen en schilderen.“ Te zien aan de muren van zijn woonboerderij aan een grachtje in Giethoorn komt hij daar soms al aan toe. Vooral aquarellen van vogels, een enkel land-

schapje. „Ik heb in mijn hoofd beelden van koppen en vogels, veel lichten en lelijke mensen en lelijke beesten. Die wil ik graag maken. Niet voor een boek of expositie, maar voor het lekkere ambacht. Ik heb alvast 300 grams aquarelpapier van 1,5 bij 3 meter gekocht. Goed papier en goede kwasten zijn wondermiddelen. Als je schildert, gebeurt van alles dat je maar deels zo bedoeld hebt. Heerlijk is dat.“

Tot nu toe is al zijn werk in opdracht ontstaan. NRC Handelsblad belt 's avonds of 's middags dat ze de volgende dag een portret willen hebben. *Vrij Nederland* laat het woensdag weten en als de volgende dag per expres het nieuwe boek van de betreffende schrijver arriveert, leest Woldhek dat snel. De tekening wordt 's avonds gemaakt en vrijdagochtend gemaald.

„Je kunt een kop tekenen die lijkt, maar dat kan een fotograaf minstens zo goed. Ik wil de context in beeld brengen. Het is leuk om iets te verzinnen zodat het zonder naam-bordje of bijschrift een sfeer neerzet die iets

te maken heeft met het werk.“

Bij politici is volgens Woldhek meer geoorloofd dan bij schrijvers. „Schrijvers zwoegen twee jaar op een zolderkamertje en als ik het resultaat niets vind, dan teken ik liever niet. Politici dringen zich iedere dag aan je op. Daar mag ik verder gaan.“ Dan mag hij ook gemeen zijn. „De portretten van Verdonk in een harnas of als mechanisch opwindpoppetje zijn beslist niet complimenteus bedoeld.“

Voor de tijd van internet knipte hij duizenden foto's uit kranten en verzamelde die in een ladekast vol keurige hangmappen. Als de redactie belde met een opdracht had hij altijd wel een paar foto's waar hij het beeld uit destilleerde. „Via *Google Images* is nu iedereen te vinden. De kunst is om uit een aantal totaal verschillende foto's de algemeenheid te halen die men herkent. Dat is mijn talent.“

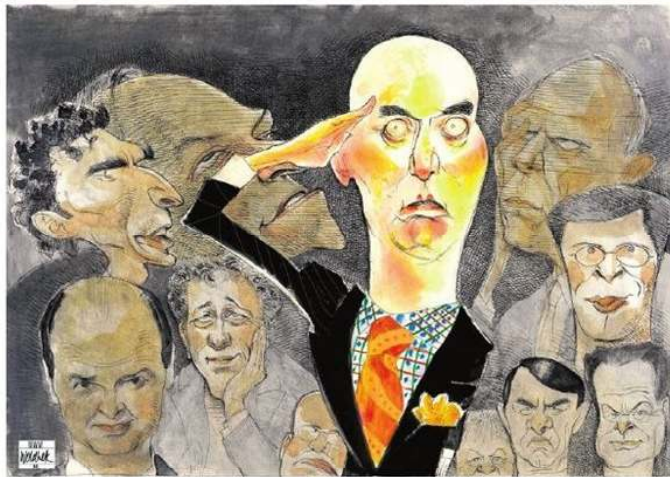
In meer dan dertig jaar tekenen is Woldhek zich gaan concentreren op het hoofd. Hij vindt dat zijn portretten abstractier zijn geworden. „De Zuid-Afrikaanse schrijver J.M. Coetzee heb ik laatst voor VN getekend als vijf ononderbroken lijnen, want zijn nieuwste boek *Zomertijd* bestaat uit vijf vertellingen die samen zijn portret schetsen. Dat was technisch redelijk gecompliceerd. Het zoeken van zulke oplossingen houdt het werkspannend.“

Leven tussen twee culturen tekende hij bij Abdelkader Benali ooit als een bruin en een blauw oog. Moustafa Stitou moest de twee helften van zijn gezicht met zijn handen bij elkaar houden en Orhan Pamuk spreidt op een recente tekening in VN zijn armen voor een windroos waarop de letters W en E (west en oost) te zien zijn. „Dat is leuker dan een foto door de molen halen en een tekening uitpocpen.“

„Dreamcatcher“ noemt hij zichzelf op elke pagina van zijn website. Volgens Woldhek slaat dat zowel op zijn reguliere werk als op zijn tekeningen. Van organisaties kan hij ontdekken hoe je ze moet inrichten om ze beter te maken. Hij deed het bij de Vogelbescherming en bij het Wereld Natuur Fonds waarvan in zijn tijd het aantal donateurs meer dan verdrievoudigde. „Net als bij de tekeningen gaat het erom dat je een droom tastbaar moet maken voor je hem kunt vangen.“

'Getekende Nederlanders', Atlas Van Stolk, Korte Hoogstraat 31, Rotterdam. T/m 17/1, di-za 11-17 uur. Plus catalogus. Inl. atlasvanstolk.nl

Het volledige werk van Woldhek: woldhek.nl

Woldhek: „Pim Fortuyn op zijn 'at your service'-moment. Je ziet hier hoe hij het politieke debat beheerste en kraaiend bezig was premier te worden. Balkenende en Marijnissen kijken voor zich uit. Melkert, Dijkstal en Rosenmüller zijn op hem gefocust.“ De tekening is op zaterdag 4 mei 2002 gepubliceerd in NRC Handelsblad. Op maandag 6 mei is Pim Fortuyn vermoord.

TEKENPRIJS

Siegfried Woldhek vindt dat er een officiële prijs moet komen voor tekenaars. Hij heeft daar met minister Plasterk (Cultuur, PvdA) over gesproken toen deze zijn expositie opende. „In andere landen kopen grote musea werk, krijgen tekenaars ereprijzen en erectoraten, légion d'honneurs, Pulitzers of worden journalist van het jaar. Dat zorgt voor status en geeft ze meer armslag. Hier moet je maar hopen dat de nieuwe hoofdredacteur je er niet uitgooit. Gelukkig is er de Inkt-spotprijs, maar dat is een ander niveau dan de PC Hooft of de Ako. Zou het niet mooi zijn een eeuwprijs in het leven te roepen, een Albert Hahn Prijs van 50.000 euro?“